

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR BİRLİĞİ NİZAMNAME-İ ESASİSİ (İZMİR, 1924)

Çeviri: Şeref Etker*

Cumhuriyetle birlikte mühendis ve mimarlar arasında örgütlenme girişimlerinin bir ivme kazandığı görülmektedir.¹ İstanbul'da 1923 yılı sonunda kurulan Türk Mühendisleri Ocağı'nı, 1927'de Ankara'da Türk Mimarlar Cemiyeti² ile Güzel Sanatlar Birliği Mimari Şubesi'nin (İstanbul) açılışı izlemiştir.³ Aynı yıllarda, mühendis ve mimarların İstanbul ve Ankara'da başka adlar altındaki örgütlenmeleri bilinmektedir.⁴ Burada, 1924 yılında İzmir'de kurulan 'Türk Mühendis ve Mimar Birliği' (TMMB) adlı bir diğer meslek örgütünün tüzüğü (*Nizamname-i Esasi*) incelenerek amaçları ve kuruluşunun özellikleri açıklanacaktır.

TMMB, öncelikle 'diplomalı' sayılan mühendis ve mimarları biraraya getirerek, onların çalışma koşullarına bir nitelik kazandırmayı amaçlamıştır. Birliğin İzmir'de kurulmuş olması nedeniyle, başta Ege bölgesinde çalışan mühendis ve mimarların bir örgütü olduğu varsayılabılır. Kentin, işgal yılları sonunda gördüğü yıkım ve göçmen sorunlarının toplumsal yükü, İzmir'de yapım çalışmalarının yoğunlaşmasına neden olmuştur.⁵ İzmir'de toplanan İktisat Kongresi şirketleşmeyi ve yatırımları özendirirken, 1930'larda dünya ekonomik kriziyle yönetsel politikaların olumsuz etkileri belirleyici olmuştur. TMMB, bu dönemin bir örgütüdür.

* PK 99, Kızıltoprak 34725, İstanbul.

¹ F. Günergun, 'Osmanlı mühendis ve mimarları arasında ilk cemiyetleşme teşebbüsleri', *Osmanlı İlmî ve Meslekî Cemiyetleri* (I. Milli Türk Bilim Tarihi Sempozyumu Bildiri Kitabı), yay.haz. E. İhsanoğlu, İstanbul, IRCICA, 1987, s.155-196 [Ç. Ünalın, *Cumhuriyet Mimarlığının Kuruluşu ve Kurumlaşması Sürecinde Türk Mimarlar Cemiyeti'nden Mimarlar Derneği 1927'ye*, Ankara, Mimarlar Derneği, 2002 içinde s. 249-270 ve *Osmanlı Mühendis ve Mimarlar Cemiyeti – Belgeleriyle*, (ed.) C. Okday, Ankara, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi yay., 2008 içinde s. 41-73].

² *Güzel Sanatlar Birliği Mimari Şubesi Nizamnamesi* için bkz., Ç. Ünalın, a.g.y., s. 249-270.

³ Ç. Ünalın, a.g.y., s. 22-23. Ayrıca, F. Günergun, Ç. Ünalın, vd., 'Osmanlı Mühendis-Mimar Cemiyeti'nden TMMOB'ne Mühendis-Mimar Örgütlenmeleri' (TMMOB'nin 50. Yılında Geçmişe Bakış, Ankara, 22 Ekim 2004) *TMMOB 50 Yaşında, 1954-2004*, Ankara, TMMOB yay., 2005 içinde s. 41-67.

⁴ İstanbul'da 'Türk Mühendis ve Mimarlar Cemiyeti'nin, Ankara'da 'Türk Mühendisler Birliği' ile 'Türk Yüksek Mühendisler Birliği'nin kurulduğu bildirilmekte ise de, bu dernekler konusunda yeterli bilgimiz yoktur. Ayrıca, merkezi İstanbul'da olan bir 'Türk Mimar ve İnşaat Mühendisleri Cemiyeti'nden de söz edilmektedir, bkz. *Ahenk* (İzmir), aded 9673, 17 Ağustos 1340 [1924], s. 2.

⁵ T. A. Baran, *Bir Kentin Yeniden Yapılanması, İzmir 1923-1938*, İstanbul, Arma yay., 2003, s. 55-90; E. Serçe, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İzmir'de Belediye (1868-1945)*, İzmir, Dokuz Eylül yay., 1998, s. 245-273; Ç. Atay, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İzmir Planları*, İzmir, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı yay., 1998, s. 180-192 'İzmir'in imar edilme çalışmaları'.

TMMB tüzüğünün ilk maddesinde 'müteahhidlik' hizmetleri için yeterli koşullarına değinilmiş; Birliğin gayesi tanımlanırken 'fenn-i inşaat' üzerinde durularak ilgi alanı belirtilmiştir (Md. 3). Birliğin üyeleri arasında 'müteahhidlik yapan veya serbest çalışan' ayrımı yapılması (Md. 10), müteahhitlerin genellikle 'devlet müteahhidi'⁶ olduklarını düşündürmektedir. Birlik'te, 'mühendisliğe aid hususatda aza-yı asliyeden müteahhid olanlar rey sahibi' olacaklardır (Md. 11); diğer üyelerin – 'aza-yı asliye' olsalar bile – teknik konularda oy hakkı yoktur. Müteahhit üyelerin 'taahhüd edecekleri bil-umum işlerden binde bir nisbetindeki miktarı Birliğe terk [etmeleri]' de tüzük gereğidir (Md. 13). Birliğin diğer derneklerden farklı bir Yönetim Kurulu yapısı vardır: tüzükte, genel sekreter ve veznedar dışında yönetici belirlenmemiştir (Md. 15).

Türk Mühendis ve Mimar Birliği Nizamname-i Esasisi⁷

[I] Mevadd-ı esasiye

Madde 1

Bil-fiil müteahhidlik eden veya vazifesi müteahhidlik yapmağa mani olmıyan bil-umum diplomalı mühendis ve mimarlar birlik teşkil etmişlerdir.

Madde 2

Birliğin ismi 'Türk Mühendis ve Mimar Birliği' olup merkez-i idaresi İzmir – Kordon'da Rıhtım Hanı'nda 13 numaralı daire-i mahsusdadır.⁸

[II] Birliğin gayesi

Madde 3

Fenn-i inşaatın memleketde tamim ve tatbikatını temin ve azalarının müşterek menfaatlerini vikaye etmek üzere vaki olacak her türlü teşebbüsata zahir olmak.

⁶ İ. Tekeli, S. İlkin, 'Türkiye'de büyük inşaat müteahhitlerinin doğuşunda Cumhuriyet'in bayındırlık ve demiryolu programlarının etkisi', *ODTÜ Gelişme Derg.*, c. 20, sayı. 1-2,1993, s. 207-228 [İ. Tekeli, *Cumhuriyetin Harcı*, c. 3, *Modernitenin Altyapısı Oluşurken*, İstanbul, Bilgi Üniv. yay., 2004, s. 451-475].

⁷ *Türk Mühendis ve Mimar Birliği Nizamname-i Esasisi*, İzmir, Ahenk Matbaası, 1340/1924, 10.5x15 cm., 8 s.

⁸ İzmir Birinci Kordon'unda Rıhtım Han'ın birinci katında, 12-13 numaralarda Muallim Mühendis Mehmed Galib ile Mühendis Feşçizade İbrahim Beylerin 'İnşaat-ı Fenniye İdarehanesi' vardır, *Sada-yı Hak* (İzmir), no. 1237, 18 Kanunusani 1340 [1924], s. 3. İnşaat İdare-i Fenniyesi [Bureau Technique de Constructions Civiles] adıyla bilinen şirket için, bkz. Raif Nezih, *İzmir'in tarihi*, yay.haz. E. Üyepazarcı, İzmir, İzmir Büyükşehir Bel. yay., 2001, 17. fas., s. 16. Bu şirkette, 'müteahhis olarak oniki mühendis ve dört mimar istihdam edil[diği]' bildirilmiştir, *Ticari ve İktisadi İzmir Rehberi*, ikinci sene, yay. Cemal Nadir [Güler], İstanbul, Türk Salon ve İlanat Gazetesi yay., 1927, s. 88. Mimar Tahsin Sermet Bey'in bürosu da Rıhtım Hanı'ndadır (ikinci kat, no. 22), bkz. *Ticari ve İktisadi İzmir Rehberi 1926*, yay.haz. S. Yetkin, İzmir, İzmir Büyükşehir Bel. yay., 2002, s. 128. Bir başka tanıtımda, 'alemum inşaat, proje ve tatbikat müteahhidi' Tahsin Sermet Bey'in adresi Rıhtım Hanı'nda numero 12-22 olarak gösterilmiştir, *Ahenk* (İzmir), aded 9555, 9 Haziran 1340 [1924], s. 4.

Madde 4

Diplomalı olmıyan veya iktidar-ı fenniyesi olmıyan eşhasın inşaat ve tesisat-ı fenniyede bulunmamaları için lazım gelen teşebbüsat ve fedakarlıklarda bulunmak ve bu hususda salahiyet ve iktidar-ı resmi vesikaları itası usulünün ihdasına çalışmak.

[Madde 5]⁹

Madde 6

Namuskar işçileri müteahhidler arasında tanıtarak bu kabil erbab-ı iktidarı himaye etmek.

Madde 7

Malzeme fiyatlarını düşürmek için teşebbüsatda bulunmak.

Madde 8

İşçilik makadiri tesbit ve tasnif eylemek ve tesbit edilen miktarları devair-i resmiye ve işçilere kabul ettirmeye çalışmak.

Madde 9

Devair-i resmiyenin tayin edeceği ehl-i hibrenin, erbab-ı ihtisasdan müteşekkil Birlik'den tayinine çalışmak.

[III] Birliğin azaları**Madde 10**

Birliğin azası iki kısımdır (1) Aza-yı asliye, (2) Aza-yı müntesibe.

Aza-yı asliye – Müteahhidlik yapan veya serbest çalışan her diplomalı mühendis ve mimar aza-yı asliye olabilir.

Aza-yı müntesibe – Diplomalı olmıyan fakat mühendis ve mimarlığını bil-fiil isbat eden zevat heyet-i umumiyenin sülûsan-ı ekseriyet kararile aza-yı müntesibe olabilir.

Madde 11

Mühendisliğe aid hususatda aza-yı asliyeden müteahhid olanlar rey sahibi olub, diğer bil-umum hususatda, fenni mesailde ve intihabatda bil-cümle aza rey sahibidirler.

Madde 12

Birliğe dahil olan her aza mahiye bir lira vermekle mükellefdir.

Madde 13

Azalar taahhüd edecekleri bil-umum işlerden binde bir nisbetindeki miktarı Birliğe terk edeceklerdir.

Madde 14

Birlik, yalnız azası tarafından vuku bulacak teberruatı kabul eder.

[IV] Heyet-i İdare**Madde 15**

Heyet-i İdare, Heyet-i Umumiye tarafından intihab olunan beş azadan mürekkebirdir. Heyet-i İdare aralarından bir Katib-i umumi ve bir veznedar intihab eder.

Heyet-i İdarenin kararı olmadıkca Katib-i umumi Birlik namına teşebbüs ve müracaatda bulunamaz.

Veznedar resmi makbuz mukabilinde tahsilatda bulunur. Ve Heyet-i İdarenin kararı olmadıkca hiçbir sarfiyatda bulunamaz.

Madde 16

Heyet-i İdare azası olabilmek için Heyet-i Umumiyede mevcut azanın la-akal ekseriyet-i mutlakasının reyini kazanmış olmak lazımdır.

Madde 17

Heyet-i İdare la-akal haftada bir ictima eder. Mazeret-i meşruiyesi olan Heyet-i İdare azası yerine esna-yı intihabda mükemmil olarak intihab edilecek üç azadan sırasile en fazla rey alan vekalet edecektir.

Madde 18

Heyet-i İdare – mükemmiller dahil olduğu halde – asgari dört aza ile ictima akd eder ve ekseriyet-i mutlaka ile karar varir.

Madde 19

Heyet-i İdare, işçilik ve malzeme fiyatları hakkında aza tarafından vuku bulacak müracaatda müfid malumat verecektir.

Madde 20

Heyet-i İdare her ay faaliyeti hakkında bir rapor ihzar edecektir.

Madde 21

Heyet-i İdare azası bir sene için intihab edilir.

[V] Heyet-i Umumiye**Madde 22**

Heyet-i Umumiye her ayın ilk Cumasında bil-cümle azadan mürekkeb olmak üzere alelade olarak ictima eder.

Madde 23

Azadan beş zatın Katib-i umumiye verdiği takriri tarihinden itibaren bir hafta zarfında [Heyet-i Umumiye] fevkalade olarak ictima eder.

Madde 24

Heyet-i Umumiye, her ictimada Heyet-i İdarenin faaliyet ve icraatına dair raporunu tedkik ve tenkid eder ve Heyet-i İdarenin sarfiyat ve tahsilatını kontrol eder.

Madde 25

Heyet-i Umumiye, ictimada mevcut azasile akd-i ictima eder. Ve mevcut azanın ekseriyet-i mutlakasile mukarrerat ittihaz eder.

Madde 26

Heyet-i Umumiye, bil-umum ictimalarında sülûsan-ı ekseriyetle Heyet-i İdare azasını tebdil ve yeniden intihab eder.

⁹ Nizamnamenin 5. maddesi basılı metinde atlanmıştır. Burada bir görev tanımı daha olmalıdır.

[VI] Mevadd-ı müteferrika

Madde 27

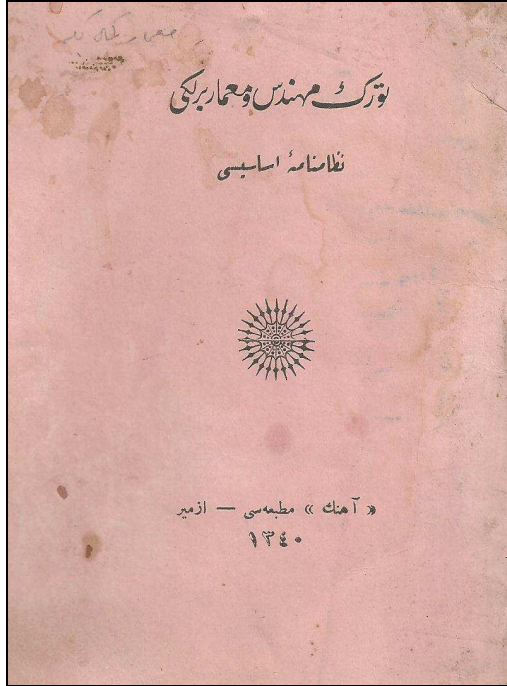
Birliğin azasından hiçbir zat, Heyet-i İdarenin malumatı olmadıkca Birlik namına teşebbüsat ve müracaatda bulunamaz.

Madde 28

Nizamname-i Esasi ahkamına mugayir hareketda buluna aza Heyet-i Umumiyenin kararile Birlik'den ihrac olunur.

Madde 29

Birlik Nizamname-i Esasisi aza-yı asliyeden beş zatın teklifi ve aza-yı umumiyenin sülûsan ekseriyetile tebdil ve tadil olunur.

Türk Mühendis ve Mimar Birliği Nizamname-i Esasisi (1340/1924)

TMMB ve İzmir

İzmir'in yeniden kuruluşu ve ekonomisinin canlandırılması, Büyük Millet Meclisi Hükümeti için bir öncelik oluşturmuş, tamamlanmamış İzmir limanı gibi projelerle birlikte, kentin yangınla kaybedilen bölgesinin yapımı gündeme alınmıştır. Kentin planlamasına 1923'te 'İzmir'in Yeniden İmar ve İnşasını Tetkik Şirketi'nin kuruluşuyla başlanmış,¹⁰ yerli ve yabancı şirketler kamuya ait

¹⁰ C. Bilsel, 'İzmir'de Cumhuriyet Dönemi Planlaması (1923-1960): 20. Yüzyıl Kentsel Mirası', *Ege Mimarlık* (İzmir), sayı 71, Ekim 2009, s. 12-17.

işlerle mesken projelerine talip olmuşlardır.¹¹ TMMB, 'Danger planı'¹² olarak bilinen imar planı ile ilişkilendirilebilir. İzmir kent planlamasının açtığı çalışma ve üretim alanlarıyla, ortaya çıkan mesleki sorunlara mühendis ve mimarlar birlikte karşılık bulmak istemiş olabilirler.

İzmir'de, inşaat sektöründeki şirketleşmeler yanında dikkati çeken bir gelişme 1924'te Türk Mühendis ve Mimar Birliği (TMMB) adı verilen meslek örgütünün kuruluşudur. Kentin 1920'lerde yayımlanan rehberlerinde yalnız adı geçen TMMB konusunda bilgilerimiz sınırlıdır. Yayımlanan 'Nizamname-i Esasi' ile Birliğin ana belgesini inceleme olanağını buluyoruz.

Nizamname-i Esasi'de verilen derneğin merkez adresinden TMMB'nin, Mühendis İbrahim Galip Feşçi,¹³ Muallim Mühendis Mehmet Galip Sinap¹⁴ ile Mimar (Mühendis) Tahsin Sermet Beylerin¹⁵ öncülüğünde kurulduğu sonucunu

¹¹ Ör. İzmir İmarat ve İnşaat-ı Umumiye Türk Anonim Şirketi (1917), Mimar Mecit ve Mühendis Rifat ve Mühendis Sırrı Arif İnşaat Şirketi, Rafıklo İnşaat Şirketi, vd., bkz. *İzmir Vilayeti Salnamesi, 1927-1928*, yay.haz. Nazım Fuat, İzmir, Bilgi Matb., 1929, s. 25-27. 'İzmir'in İmarı: Bir ecnebi inşaat şirketi müdirinin İzmir'in imarı hakkında mütalaatı' *Anadolu* (İzmir), numero 3179, 18 Eylül 1340 [yayının çevirisi için bkz., Z. Arıkan, *İzmir Basınından Seçmeler, 1923-1938*, c. II, kitap I, İzmir, İzmir Büyükşehir Belediyesi yay., 2003, s. 125-126].

¹² Fransız 'géomètre ingénieur' René Danger'nin (1872-1954) hazırladığı İzmir imar planı için bkz., C. Bilsel, 'L'incendie de 1922, le plan Danger et la reconstruction d'Izmir', S. Yerasimos et F. Fries (ed.), 'La ville en feu, Actes de la journée du 4 juin 1993 organisée par le Laboratoire Théorie des Mutations Urbaines' (Champs-sur-Mame), *Cahiers µ*, n° 6-7, septembre-décembre 1993, s. 67-86. Ayrıca, S. Çetin, 'Erken Cumhuriyet döneminde bir modernleşme projesi: İzmir'in yangın bölgesinin imarı ve bölgede ortaya çıkan konutların tipolojik özellikleri', *Mimarlık* (Ankara), sayı 326, Kasım-Aralık 2005, s. 45-50. (Güncel basında M. René Danger 'Emlak Mühendisi' olarak tanıtılmıştır.)

¹³ Y.Müh. İbrahim Galip Feşçi (1894-1956), École d'Ingénieurs de l'Université de Lausanne'in inşaat bölümünden 1916'da mezun olmuştur, Mehmet Zeki [Pakalın], *Türkiye Teracimi Ahval Ansiklopedisi*, c. III, İstanbul, Hamit Matb., 1930-32, s. 454. Feşçizade İbrahim Galip Bey, Kandiyeli 'Giridi' Feşçioğlu İbrahim Galip olarak tanınır, T.Z. Tunaya, *Türkiye'de Siyasi Partiler, 1859-1952*, [1. bs.] İstanbul, Doğan Kardeş yay. 1952, s. 392. İzmir'de 1924'te Belediye Meclisi üyeliğine seçilen İ. Galip Feşçi, Ankara, İstanbul ve İzmir'te müteahhitlik yapmıştır, bkz. Abidin [Mortaş], 'Mühendis İbrahim Galip B. Apartmanı - Ayaspaşa', *Mimar [Arkitekt]*, sene 1, sayı 11-12 (Teşrinisani-Kanunevvel 1931), s. 355-364.

¹⁴ Y.Müh. Mehmet Galip Sinap (1888-1962) École des Ponts et Chaussées (Paris) mezunudur. Mühendis Mekteb-i Alisi'nde ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nde 1919-1922 yılları arasında betonarme muallimliğinde bulunmuştur, [TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası] *T. Mühendislik Haberleri*, sayı 86, Mayıs 1962, s. 6. M. Galip Sinap ile İ. Galip Feşçi birlikte İzmir Ticaret Odası'nın (1927) binasını yapmışlardır. İzmir'in ilk betonarme yapılarından Büyük Kardeş Han'ın (1928) betonarme projesi de Muallim Mühendis Mehmet Galip Bey tarafından hazırlanmıştır. (Büyük Kardeş Han'ın mimarının adı 'Mehmet Feşçi' olarak verilmektedir. Bu isim yanlış: Mehmet Galip Sinap ile Galip Feşçi'nin adları karıştırılmaktadır, bkz. *İzmir Mimarlık Rehberi 2005*, ed. D. Güner, Mimarlar Odası İzmir Şb. yay., 2005, s. 120.)

¹⁵ Y.Mim.Müh. Tahsin Sermet (1889-1969) Sanayi-i Nefise Mektebi'nin mimari şubesinin 1909 yılı mezunlarından. İzmir Ticaret Borsası binasının (1928) mimar ve müteahhididir, bkz. E. Serçe, S. Yetkin, *Kuruluşun Günümüze İzmir Ticaret Borsası'nın Tarihi*, İzmir, İletişimevi, 1998, s. 130-133. Milli Sinema'nın (Elhamra, 1926) tasarımını yapmıştır: 'Cinéma Alhama, sous la direction de la Bibliothèque Nationale... les plans ont été dessinés par deux architectes [sic] turcs d'Izmir, Galib [Feşçi] et Tahsin Sermed, qui ont dirigé personnellement les travaux de construction', *Guide d'Izmir*, İstanbul, Imp. Universum E.C., 1934, s. 82. Tahsin Sermet, İzmir Milli Kütüphane (1933) projesini tamamladıktan sonra bürosunu İstanbul'a taşımıştır, bkz. *Türk Yüksek Mimarlar Birliği Azaları ve Yüksek Mimarlık Mesleği ile Alakadar Mevzuat*, İstanbul, Cumhuriyet Mat., 1940, s. 87.

çıkarabiliyoruz. Tahsin Sermet Bey Ankara'da da tanınan bir mimardır¹⁶ ve Birlik'de İzmirli mimarların sözcüsü konumunda olduğunu kabul edebiliriz. Mühendis Mehmet Galip ve İbrahim Galip Beyler ise, ağırlıklı olarak altyapı projeleri müteahhitliğini yapmakta idiler. Bu mühendis-mimar grubu 1924'ten başlayarak İzmir merkezi ve çevresinde, ardından Ankara'da yapı işlerine girişeceklerdir.¹⁷

İzmir'de TMMB'ni oluşturan mühendis ve mimarların aynı zamanda sektörde bir denetim kurulu işlevi üstlenmek istediği; bir yandan müteahhitlerin yetkilendirilmesinde, diğer yandan işçi/işçilik ücretleri ve malzeme fiyatlarının denetiminde söz sahibi olmayı amaçladığı görülmektedir.

Türk Mühendis ve Mimar Birliği'nin üye profili, üyelerini temsildeki etkinliği, mesleki çalışmaları, diğer meslek örgütleri, yerel yönetim ve devletle ilişkileri üzerinde durulması gereken konulardır. TMMB'nin tüzüğünden başka ortaya çıkarılacak belgelerle, derneğin mühendis ve mimar örgütlenmeleri tarihindeki özgün yeri ve İzmir'de Cumhuriyetin ilk yıllarındaki yapılaşma ve bayındırlığa katkısı irdelenebilecektir.

The Statute of the Union of Turkish Engineers and Architects established in İzmir, 1924

Engineers and architects formed a number of unions and societies within Turkey, particularly after the proclamation of the Republic in 1923. The Union of Turkish Engineers and Architects established in Izmir in 1924, aimed to coordinate the activities of contractors in planning and realisation of construction projects. Izmir was in a process of rapid rebuilding and the concentrated services of the engineers and architects was demanded.

¹⁶ 'Reisicumhur Gazi Paşa Hazretlerinin refika-yı muhtemleri Latife Hanımefendinin cümle-i amal-i müşfikanelerinden olmak üzere İzmir'de sırf İslam mahallatı ortalarında bir Süt Damlası binası inşası ve mezkur binada yetim, fakir ve emzikde çocukların ta'kim edilmiş halis sütlerle tağdiye ve ırzını İzmir Himaye-i Etfal Cemiyeti'ne tavsiye buyurmuş ve tavsiyesini, üç defada yirmi bin lira kadar iane göndermek suretile, İzmir muhitine olan şefkat ve muhabbetlerini fiilen de ibraz buyurmuş olduklarından, İzmir Himaye-i Etfal Cemiyeti tarafından, hükümet-i mahalliyenin ibraz-ı muavenet ve teshilatile bu darülhayrın Namazgah'daki Kocabağçe'de inşasına teşebbüs edilmiş ve lazım gelen planları yapılarak yirmiki bin lira ücret-i maktu' ile mühendis Tahsin Sermet Bey'e ihale edilmiştir', *Anadolu* (İzmir), no. 3161, 27 Ağustos 1340 [1924], s. 1.

¹⁷ Mühendis Mehmet Galip ve İbrahim Galip Beyler'in merkezi İzmir'de bulunan İnşaat İdare-i Fenniyesi şirketine, daha sonra müteahhit Erzurumlu Nafiz Bey (Kotan, 1885-1946) de katılmıştır. Şirketin Ankara şubesinin adresi: Erzurumlu Nafiz Bey yazıhanesi [Erzurum ap., İstanbul cad.]; İstanbul şubesinin adresi: Erzurum Han [Büyük Postane cad.], daire no. 28-30 olarak gösterilmiştir, *Mühendis Mektebi Mecm.*, [ikinci seri] no. 3, Ağustos 1927 (arka kapak), bkz. C. Okay, *Eski Harfli Mühendislik Dergileri: İnceleme*, İstanbul, Kurtiş Mat., 2004, s. 111.

The Union of Turkish Engineers and Architects promoted the employment of modern engineering technology, also aiding in the provision of material, and providing support for technicians. The Union proposed to define service standards, offering expertise to the government and entrepreneurs alike.

Key words: Architects, Engineers, Unions, Turkey, İzmir.

Türk Mühendis ve Mimar Birliği Nizamname-i Esasisi (İzmir, 1924)

Cumhuriyetin ilk yıllarında mühendis ve mimarların değişik meslek örgütleri oluşturdukları görülmektedir. İzmir'de 1924 yılında kurulan Türk Mühendis ve Mimar Birliği özellikle müteahhitlik hizmetlerinin düzenlenmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve gelişmiş yapı tekniklerinin kullanılmasını sağlamayı amaçlar. Birliğin kuruluşu İzmir kentinin yeniden yapımı çalışmalarına mühendis ve mimarların katılımına bir hazırlık niteliğindedir. Birlik, diplomalı olmayan mühendis ve mimarların çalışmalarını sınırlamayı, buna karşılık nitelikli işçileri desteklemeyi öngörmektedir. TMMB, ayrıca resmi kurumlara bilirkişilik gibi alanlarda hizmet sunmayı önermektedir. Birliğin kuruluşundan sonraki çalışmaları bilinmemektedir.

Anahtar sözcükler: Mimar, Mühendis, Meslek örgütleri, Türkiye, İzmir.